

ונופלים מפיהם לכלי, והרי הן כמי שנעשה בהן מלאכה, וקיימא לן שמלאכה פוסלת במי חטאת.

חויץ מן היונה, שאינה פוסלת את מי החטאת בשתיה, מפני שמוצצת היא את המים, ואין המים נופלים מפיה. ובמי חטאת שנשאר בכלי לא נעשתה מלאכה.

ואם איתא דתסיל דינו כיונה, ליתני במשנה חויץ מיונה ותסיל, שאינן פוסלות את המי חטאת, שהרי גם תסיל מוצץ מהמים כמו יונה.

ומשנינן: אמר רבי זירא: זה, תסיל, מוצץ את המים ומקיא אותם, ולכן מי החטאת פסולים, מפני הקיא המעורב בהם או מפני שנעשו במי חטאת מלאכה. וזה, היונה, מוצץ ואינו מקיא, ולכן מי החטאת שהוא שותה מהם כשרים. (107)

אמר רב יהודה: הני כופשני צוצייני, תורים הנקראין תורי צוצייני על שם מקומם, כשרים לגבי מזבח, להקרב כדין תורים. והן הן תורין של רחבה, שהוזכרו לעיל שהם כשרים.

מיתיבי: כתיב בפרשת פרה אדומה "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב". ודרשינן: "אזוב" הנקרא "אזוב" גרידא, ולא אזוב הנקרא "אזוב יוך", ולא "אזוב כחליל", ולא "אזוב רומי", ולא "אזוב מדברי", ולא כל אזוב שיש לו שם לווי, שלכל אלו יש שם לוואי, ואין זה האזוב שהתורה דברה עליו.

ומוכח כי שם לוואי פוסל, ואם כן קשה על

אלא, למאן דאמר [לישנא קמא דאמימר] בדירוקא כרסה פליגי רבי אליעזר ורבנן, מאי "זו היא סנונית לבנה" דקתני? והלא אין זו סנונית לבנה, אלא ירוקה.

ומשנינן: הא דקתני בברייתא סנונית לבנה, לאפוקי סנונית דבתי, הגדלה ודרה בקירות הבתים, דאוכמת, שחורה היא, וביחס לשחורה נקראת הירוקה לבנה.

בקרבות העוף נאמר "מן התורים ומן בני היונה" ודרשו חכמים מכאן שהתורים אינם כשרים לקרבן אלא כשהם גדולים, והיונים אינם כשרים לקרבן אלא כשהם קטנים, שנקראים אז "בני יונה".

אמר רחבה אמר רבי יהודה: תסיל, שהוא מין יונה, פסול הוא להקרב אם בא להביאו משזוקין משום "תורין", דאינו מין של תורים.

וכשר הוא להביאו בקטנותו לקרבן משום "בני יונה".

דאציפי, מין תורים, ותורין של רחבה — כשרין הן, בזקנותם להביאן משום תורין, ופסולין הן בקטנותן אם בא להביאן משום בני יונה, לפי שמין תורים הן.

מתיב רב דניאל בר רב קטינא מהא דשנינו במשנה במסכת פרה [ט ג]: כל העופות

פוסלין מי חטאת, אם שתו מהם, מפני שאינם מוצצין את המים, אלא לאחר שקולטין הם את המים לתוך המקור שלהם, מגביהין הם את פיהם, והמים חוזרים

ב-ב

אמר רבינא: ומלקינן עליהו למי שאוכל אותם, משום שרץ העוף, שאיסור אכילתו הוא ודאי, ולא מספק.

ואמר רב יהודה: מין עוף הנקרא צרדא — שרי מותר הוא באכילה. והעוף הנקרא ברדא אסיר באכילה.

וסימניך, סימן שלך שלא תחליף ביניהם הוא: ברדא — בר מיניה [לשון נופל על לשון]. ופירוש הסימן הוא: ברדא — מבלעדיו! והיינו, שאסור לאוכלו.

ואילו עוף הנקרא מרדא — ספקא, ספק הוא, האם הוא מותר או אסור.

אמר רב אסי: שמונה ספיקות הן בעופות האם הם מותרים או אסורים, ואלו הם: חובא, חוגא, סוגא והרנוגא, תושלמי, ומרדא, כוחילנא, ובר נפחא.

ותמהה הגמרא: מאי ספיקייהו? ונבדוק האם יש להם סימן טהרה?!

ומשנינן: עופות טהורים קורקבנן נקלף ביד, ואילו עופות טמאין אין קורקבנן נקלף כלל. והני שמונה ספיקות, קורקבנן נקלף בסכינא, ולא ביד. והספק הוא האם קילוף בסכין חשיב קילוף או לא. (109)

רב יהודה, שהכשיר "תורי צוצייני", אף על גב שיש להם שם לווי.

ומשנינן: אמר אביי: כל דבר שנשתנה שמו קודם מתן תורה, כגון אזוב, שכבר לפני מתן תורה היה אזוב בעל שם לווי, והקפידה תורה עליו, שלא הזכירה התורה אף פעם אזוב עם שם לווי, לכן אם יש לו שם לווי — פסול הוא!

והני, תורי צוצייני, לא נשתנו שמן קודם מתן תורה, שלא נקראו התורים הללו בשם "כופשני צוצייני" קודם מתן תורה, וכיון שכן, לא מצינו שהקפידה התורה למעטם מחמת שם הלוי שלהם נכי מה שכתבה התורה תורים סתם, אין ראייה מכך לאפוקי תורים אחרים, כיון שלא היו אז תורים אחרים בעלי שם לווי, כי עוד לא נקראו אז תורי צוצייני בשם הזה, ולכן הם כשרים.

רבא אמר: הני כופשני צוצייני, באתרייהו, במקומן — סתמא, סתם תורים, קרי להו. ואם כן, אין להם שם לווי, ומה שאצלנו קורין להם על שם מקומם, אין זה נותן להם דין של תורים בעלי שם לווי, כיון שבמקומם הם נקראים תורים סתם.

אמר רב יהודה: הני ברזי חגבין דבי חלפי, הנמצאין בענפי הערבה (108) — שרו, מותרין הן באכילה. ודבי ברבי, הנמצאין בכרוב, אסירי, אסורים הם באכילה.

מוצצין אלא שואבין בחרטום התחתון שלהם, והמים נופלין מפייהן.

108. יש מפרשים בקוצים. מהר"ם שיף. ויש מפרשין עופות קטנים שורצין על הארץ. על פי תוספות

109. ולעופות האלו יש את שאר שלשת סימני הטהרה, ואם זה נחשב קילוף, יש להם את כל ארבעת סימני הטהרה וטהורים הם. אבל בשלשת סימני הטהרה לא סגי להו, כי שמא הם משאר העופות הטמאין שיש להם את שלשת סימני הטהרה.

דרש מרימר: תרנגולתא דאגמא אסירא באכילה, משום דחזירה ראו אותה חכמים דדרסה ואכלה, שדרסה ואכלה. ואמרינן לעיל במשנה, שהדריסה היא הסימן של עוף טמא, ולכן חזרו חכמים, ואסרוה. והיינו, וזוהי "גירותא", דאמרינן לקמן בפרק כל הברש, שאסורה באכילה. (111)

אמר רב: עוף ששמו שבור אנדרפטא — שרי מותר הוא באכילה, ועוף ששמו פירוז אנדרפטא — אסור הוא באכילה.

וסימניך, שתזכור איזה מותר ואיזה אסור — פירוז אנדרפטא אסור הוא באכילה כמו פירוז רשיעא, אדם ששמו פירוז הרשע, שהיה מוכר בתור רשע.

אמר רב הונא: עוף ששמו בוניא — שרי. עוף ששמו פרוא — אסיר!

וסימניך, שתזכור ולא תחליף ביניהם, פרוא אסור ששמו כשם פרואה אמגושא, מכשף, שעשה את לשכת בית הפרווה בבית המקדש, כדאיתא במסכת יומא.

אמר רב פפא: עוף ששמו "מרדו זגיד ואיבל" — שרי. עוף ששמו "מרדו סגיד ואכיל" אסור.

וסימניך, סגיד ואכיל אסור, כי "סגיד" בלשון ארמית משמעותו היא השתחויה, והוא דבר אסור, כמו שנאמר "לא תשתחוה לאל אחר".

ומקשינן: והא היהא בר אוזא דהוה בי מר שמואל, ולא הוה קא מקלף קורקבניה, שקורקבנו לא נקלף, ואותביה בשימשא, והניחוהו בשמש, וכיון דרפי, איקליף. לאחר שהתרכך, הצליחו לקלף אותו.

ומוכח, שגם עוף טהור לפעמים קשה לקלפו. ואם כן, גם אותן שמונה ספיקות, אף על פי שקשה לקלפן, מכל מקום נכשיר אותם, כיון שעל ידי סכין הם מתקלפים.

ומשינינן: התב, בכר אוזא שהיה אצל מר שמואל, כי רפי, כאשר הקורקבן התרכך, איקליף בידא, התקלף ביד. אבל הכא, בשמונת הספיקות, אף על גב דרפי, שהם התרככו, לא מיקליף הקורקבן שלהם אלא בסכינא. ולכן הסתפקה הגמרא האם זה נחשב לקילוף.

אמר אביי: תרנגולא דאגמא — חד משמונה ספיקות שהוזכרו לעיל הוא, והיינו, והוא אותו עוף הנקרא "מרדו".

אמר רב פפא: תרנגולא דאגמא — אסירא! תרנגולתא דאגמא — שרא! (110)

וסימניך, כדי שתזכור איזה מותר ואיזה אסור, הוא כמו דקיימא לך, עמוני ולא עמונית. עמוני הזכר אסור לבא בקהל, ואילו עמונית הנקבה מותרת בקהל. כך תרנגולא, שהוא לשון זכר, אסור באכילה, ואילו תרנגולתא, שהיא לשון נקיבה, מותרת.

110. יש מפרשים ששניהם מאותו מין והזכר אסור כיון שאין לו סימני טהרה והנקיבה מותרת

111. כתב רש"י כיון דחזינן דאפילו תרנגולתא דאגמא שהיינו מחזיקין אותה בתורת עוף טהור,

הם שני מינים שונים, מין אחד נקרא תרנגולא

הוא באכילה.

אבל שקיטנא אשר אריכי שקי, שאמנם שוקיו ארוכות, וירוקי, אך גופו ירוק — אפירי, אסור הוא באכילה על אף ששוקיו ארוכות.

וסימניך: הא דקיימא לן לעיל בדף נו א, שאם נחמרו מעיו של העוף ונהיו ירוקין, פפולין הם. כך אותו שקיטנא אשר צבעו ירוק, אסור הוא.

אמר רב יהודה: עוף שלך שהוזכר בתורה בין העופות הטמאים, זה עוף השולה דגים מן הים.

דוכיפת המוזכרת בתורה בין העופות הטמאים, היא העוף שהודו כפות, שכרבלתו עבה וכפותה לתוך הראש.

תניא נמי הכי: דוכיפת — שהודו כפות, וזהו העוף שהביא את אבן השמיר לבית המקדש, כדאייתא במסכת גיטין.

רבי יוחנן, כי הוה חזי שלך, אמר את הפסוק בספר תהילים [פרק לו] "משפטיך תהום רבה". והיינו, שאתה שופט ונוקם בדגת הים וממית את הדגים המזומנים למות. (112)

רבה, כי הוה חזי נמלה, אמר: "צדקתך כחררי אל", שאפילו נמלה, שהיא בעל חיים קטן, יש לה חיות כמו לבעל חיים גדול.

אמר אמרימר: העופות ששםם לקני ובטני —

אמר שמואל: עוף ששמו "שתיא חמרא" — אפירא! וסימניך שהוא אסור, כי "שתיא חמרא" בלשון ארמית הוא "שותה יין", והרי "שתיי יין" פפולין לעבודה בבית המקדש, וכמו כן עוף זה הוא אסור באכילה.

ואמר שמואל: עוף ששמו מזגא חמרא — אפירא!

ג-א עוף ששמו בת מזגא חמרא — שריא באכילה!

וסימניך, שלא תחליף ביניהם, הא דקיימא לן בשבועות — יפה כח הבן מוכח האב. כך מזגא חמרא, אסור, ואילו בת מזגא חמרא, מותר.

אמר רב יהודה: עוף ששמו שקיטנא ויש בו שני מינין, הרי אותו מין שהוא אריכי שקי, שוקיו ארוכים, ופומקי, גופו אדום — שריא!

וסימניך, עוף ששמו מורזמא, שהיה מוחזק להם בתור עוף טהור ושוקיו ארוכים וגופו אדום, כך אותו עוף שקיטנא, ששוקיו ארוכים, מותר הוא.

אבל, המין השני של אותו העוף, אשר גוצי, שוקיו קצרות ופומקי, וגופו אדום — אפירי!

וסימניך: הא דקיימא לן במומי כהנים ננום, כהן שהוא ננס, פפול לעבודה. כך אותו שקיטנא, ששוקיו קצרות כשל ננס, אסור

למיחש שמא עוף טמא הוא. 112. רש"י. ורבינו גרשום מפרש, שהשלך מביא את מזונו מן התהום.

לאחר זמן אסורה מפני שראוה דורסת, אם כן אין שום עוף נאכל אלא על פי מסורת שמסרו לנו אבותינו שעוף טהור הוא, ובלי מסורת איכא